

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет/інститут психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія знання та пам'яті

Освітня програма: Філософія

Спеціальність: 033 Філософія

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри філософії,
соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від "29" серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
- 8. Політика навчальної дисципліни**

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціологія знання та пам'яті
Освітня програма	Філософія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	033 Філософія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	Четвертий. Перший.
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	d-learn.pro

2. Опис дисципліни

<p><i>Метою</i> викладання навчальної дисципліни «Соціологія знання та пам'яті» є ознайомити студентів з підходами, що аналізують вплив соціокультурних факторів на структуру та розвиток знання, а також форми й особливості соціальної пам'яті.</p> <p><i>Завданнями</i> дисципліни є: експлікувати зміст і значення явища соціального продукування, зберігання, передачі, поширення та функціонування знання та пам'яті про минуле; окреслити зміст інтерпретацій зв'язку «суспільство – знання» представниками німецької, французької та англо-американської інтелектуальних традицій; проаналізувати поширені зразки соціально детермінованого знання та пам'яті про минулі події.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен <i>знати</i>: найважливіші ідеї соціології знання К.Маннгейма, М.Шелера, М.Альбваса, М.Фуко, П.Бурдьє, Б.Лятура, Ф.Знанецькі, А.Шюца, П.Бергера і Т.Лукмана, «сильної» програми соціології науки, герменевтичної соціології знання; форми меморіалізації, які продукуються та підтримуються суспільними інституціями; роль суспільства та окремих соціальних інститутів у створенні, зберіганні, передачі та засвоєнні ідей, ідеалів, цінностей, спогадів.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен <i>вміти</i>: розрізняти власний зміст знання та соціальний контекст його функціонування; протистояти негативним соціальним стереотипам.</p>
<p style="text-align: center;">Компетентності</p> <p>ЗК 3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>СК10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.</p> <p>СК14. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності.</p>
<p style="text-align: center;">Програмні результати навчання</p> <p>РН11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.</p> <p>РН12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.</p> <p>РН13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.</p> <p>РН15. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності.</p>

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Соціологія знання як філософська теорія	Знати предмет та основні проблеми соціології знання. Розуміти зв'язок соціології знання з іншими дисциплінами. Знати базові категорії соціології знання. Знати найважливіші напрями розвитку соціології знання. Знати типи базових тлумачень зв'язку знання та суспільства.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
2.	Німецька соціологія знання	Ідентифікувати попередників соціології знання в Німеччині. Знати ідеї соціології знання М.Шелера. Розуміти зміст соціології знання К.Маннгейма. Мати уявлення про посткласичну соціологію знання Ю.Габермаса. Мати уявлення про герменевтичну соціологію знання. Мати уявлення про теорію метафори С.Маазен та П.Вайнгарта.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
3.	Французька традиція соціології знання	Ідентифікувати попередників соціології знання у Франції. Знати ідеї соціології знання М.Альбвакса. Знати ідеї соціології знання М.Фуко. Мати уявлення про соціологію знання П.Бурдьє. Мати уявлення про соціологію знання Б.Лятура.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
4.	Англо-американська традиція соціології знання	Ідентифікувати попередників соціології знання у США. Розуміти поняття людини знання в інтерпретації Ф.Знанєцкі. Знати ідеї феноменологічної соціології А.Шюца. Мати уявлення про соціальне конструювання реальності як проект соціології знання. Мати уявлення про «сильну» програму соціології знання. Мати уявлення про «нову» соціологію знання.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
5.	Концептуальні основи досліджень пам'яті	Ідентифікувати найважливіші концепції та розуміти поняття соціальної пам'яті. Мати уявлення про концепцію М.Альбвакса, «презентистський підхід» («винайдення традиції»), підхід «народної пам'яті», концепцію «динаміки пам'яті», концепцію «синдрому хибної пам'яті». Знати різновиди (типи) пам'яті. Мати поняття мнемонічних спільнот (сім'я, етнічна група, нація). Знати етапи розвитку колективної пам'яті. Розуміти взаємозв'язок індивідуальної та колективної пам'яті. Розуміти взаємозв'язок пам'яті та забування.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
6.	Особливості соціального функціонування пам'яті	Розуміти взаємозв'язок пам'яті та історії. Розуміти соціальні механізми (інструменти) та ідентифікувати інституції пам'яті. Мати уявлення про концепцію «місце пам'яті» (П.Нора). Знати особливості підходу А.Ассман. Розуміти поняття «конфлікти пам'яті».	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі Тести

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	50
Тести	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальних робіт	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Семінарські заняття			10			10			10			10			10			50
Тести														50				50
Всього на тиждень			10			10			10			10		50	10			100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Система дистанційного навчання університету
<ol style="list-style-type: none"> 1) Ассман А. Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті / Аляйда Ассман / [пер. з нім. К.Дмитренко, Л.Доронічева, О.Юдін]. Київ: Ніка-Центр, 2012. 440 с. 2) Гайналь Т., Даниляк Р., Кучера І. Механізми конструювання соціальної пам'яті. <i>Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках</i>. Вип.1, Т.5, 2022. С.18-25. 3) Голька М. Суспільна пам'ять та її імпланти / пер. з польськ. В.Ф.Саган. Київ: Ніка-Центр, 2022. 216 с. 4) Даниляк Р., Гайналь Т., Кучера І. Підстави типології механізмів соціальної меморіалізації. <i>Грані: науково-теоретичний альманах</i>. Том 25. №4. 2022. С. 24-29. 5) Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя. Тотемна система в Австралії / Еміль Дюркгайм / Пер. з фр. Г.Філіпчук, З.Борисюк. Київ: Юніверс, 2002. 423 с. 6) Захарченко В. М. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.): навч. посібник / В. М. Захарченко, О. І. Погорілий. Київ: Либідь, 1993. 336 с. 7) Киридон А.М. Конструкт «колективна пам'ять» у фокусі часу: теоретичний дискурс. – Режим доступу до статті: https://old.uinp.gov.ua/publication/konstrukt-kolektivna-pamyat-u-fokusi-chasu-teoretichnii-diskurs. 8) Кісь О. Колективна пам'ять та історична травма: теоретичні рефлексії на тлі жіночих спогадів про Голодомор. <i>Україна модерна. Міжнародний інтелектуальний часопис</i>. Режим доступу до статті: https://uamoderna.com/md/216-216. 9) Колективна пам'ять, примирення і міжнародні відносини: Колективна монографія / наук. ред. Ніколя Масловскі, Анджей Шептицький; пер. з польськ. В.Ф.Саган. Київ: Ніка-Центр, 2023. 200 с. 10) Коннертон П. Як суспільства пам'ятають. Пер. з англ. С.Шліпченко. Київ: Ніка-Центр, 2004. 184 с. 11) Мангайм К. Ідеологія та утопія / Карл Мангайм / Пер. з нім. Київ: Дух і Літера, 2008. 370 	

с.

- 12) Національна пам'ять: соціокультурний та духовний виміри. Національна та історична пам'ять: Зб. наук. праць. Випуск 4. Київ: ДП НВЦ «Пріоритети», 2012. 296 с.
- 13) Поппер К. Соціологія знання / Карл Поппер. *Відкрите суспільство та його вороги. Том 2* / Перекл. з англ. О.Буценка. Київ: Основи, 1994. С. 229-241.
- 14) Bitter S. Making Ruins / Sabine Bitter, Helmut Weber. *Memory*, edited by Philippe Tortell et al., Peter Wall Institute for Advanced Studies. Vancouver, BC, 2018. P. 39–48.
- 15) Keszei A. Memory and the Contemporary Relevance of the Past. *The Hungarian Historical Review*. 2017. vol. 6, no. 4. P. 804–824.
- 16) Metzger F. Devotion and Memory – Discourses and Practices. *Kirchliche Zeitgeschichte*. 2018. vol. 31, no. 2. P. 329–347.
- 17) Misztal B.A. Theories of Social Remembering. Maidenhead, Berkshire, England: Open University Press, 2003. 208 p.
- 18) Wawrzyniak J. Memory Studies in Eastern Europe: Key Issues and Future Perspectives / Joanna Wawrzyniak, Małgorzata Pakier. *Polish Sociological Review*. 2013. N 183. P. 257–279.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства Вул. Т. Шевченка, 57, Гуманітарний корпус, Факультет психології, каб. 503, телефон: +380342596015; сайт: https://kfsr.pnu.edu.ua/ ; електронна адреса: kfsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Даниляк Ростислав Петрович
Контактна інформація викладача	rostyslav.danylyak@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Не допускається передавання паролю до свого облікового запису до системи дистанційного навчання
Пропуски занять (відпрацювання)	Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій (не пізніше одного тижня після пропущеного заняття).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	На період дії військового стану допустиме відхилення від дедлайнів в розумних межах
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідною поведінкою вважається будь-який вид паління в приміщеннях університету, поява в стані наркотичного чи алкогольного сп'яніння, публічна лайка, вияви ксенофобії, расизму, інші різновиди нетерпимості.

Додаткові бали	При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання – ідентифікація техніки чи механізму меморіалізації за кінематографічним епізодом.
Неформальна освіта	Студент самостійно обирає джерела для підготовки до семінарських занять (єдиного підручника немає), допускається відхилення від змісту лекційного курсу

Викладач

Даниляк Р.П.